



*Сучасні
заклади освіти*
МІЖНАРОДНА ВИСТАВКА



Комунальний заклад
«Запорізький обласний
інститут післядипломної
педагогічної освіти»
Запорізької обласної ради

ТЕМАТИЧНА НОМІНАЦІЯ **Інтеграція освіти та науки України у європейський простір: здобутки, проблеми, перспективи**

ТЕМА КОНКУРСНОЇ РОБОТИ **Регенерація системи освіти м. Мелітополя в контексті війни та європейських інтеграційних перспектив**

АВТОРИ ДОСВІДУ

Шиліна Галина Анатоліївна,
заступник начальника управління освіти Мелітопольської міської
ради Запорізької області, кандидат педагогічних наук

Колісник Тетяна Владиславівна,
директор комунальної установи «Центр професійного розвитку
педагогічних працівників» Мелітопольської міської ради
Запорізької області

Ляшок Людмила Валеріївна,
заступник директора з навчально-виховної роботи Мелітопольської
гімназії № 13 Мелітопольської міської ради Запорізької області

**Запоріжжя
2023**



ОПИС

інноваційної розробки

(із досвіду роботи управління освіти Мелітопольської міської ради
Запорізької області та закладів освіти м. Мелітополя)

Тема інноваційної розробки: Регенерація системи освіти м. Мелітополя в контексті війни та європейських інтеграційних перспектив.

Тематична номінація: «Інтеграція освіти та науки України у європейський простір: здобутки, проблеми, перспективи».

Базова модель інноваційної розробки

Актуальність інноваційної розробки. Закон України «Про освіту» декларує метою освіти «всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору» [7]. Стаття 53 Конституції України проголошує: «Кожен має право на освіту» [9].

Тимчасова окупація частини Запорізької області внаслідок збройної агресії РФ проти України поставила під загрозу реалізацію конституційного права здобувачів освіти Мелітопольської міської територіальної громади. Непереборні обставини, викликані тимчасовою окупацією території, скерували освітню політику громади на подолання втрат від війни та окупації (освітніх, комунікаційних, соціокультурних, матеріально-технічних втрат тощо), на забезпечення майбутньої успішної самореалізації українців у рідній країні в контексті її європейських інтеграційних перспектив. Застосовуючи термін «регенерація» в освіті, автори досвіду акцентують на значенні, поданому в Академічному тлумачному словнику, – «відновлення цінних вихідних властивостей матеріалів, що використовувались у робочих процесах різних виробництв», та розуміють під ним відновлення та удосконалення освітньої системи,

яка зазнала освітніх, комунікаційних, соціокультурних, матеріально-технічних втрат від війни та окупації.

Робоча група «Освіта і наука» у матеріалах до Проєкту Плану відновлення України зазначає, що «війна відкрила нове вікно можливостей для прискорення інтеграції України до членства у Європейському Союзі» [16, с. 16]. З огляду на це, регенерація освітньої системи м. Мелітополя має використати можливості забезпечити імплементацію європейських принципів, підходів, практик та інструментарію в освітній сфері. Тому політика відновлення та розвитку сфери освіти м. Мелітополя в умовах тимчасової окупації та в післявоєнний час має бути спрямована на підвищення якості та доступності освіти, розвитку освітньої системи, синхронізації її з освітнім простором Європейського Союзу шляхом реалізації стратегічних цілей за пріоритетними напрямками.

Потреба в регенерації освітньої системи міста зацентувала увагу педагогічного загалу на проблемі ефективності управлінського супроводу у сфері освіти, спричинену зруйнованими схемами співпраці та комунікації учасників освітнього процесу в умовах окупації регіону. Управління освіти Мелітопольської міської ради Запорізької області, усвідомлюючи необхідність перезавантаження освітньої системи міста, розпочало реалізацію концептуальних засад регенерації освіти в інтересах сталого європоорієнтованого розвитку на засадах синергетичної взаємодії.

Досвід управління освіти Мелітопольської міської ради Запорізької області «Регенерація системи освіти м. Мелітополя в контексті війни та європейських інтеграційних перспектив» презентує власний варіант застосування основних положень компетентнісного, діяльнісного та рефлексивного підходів в управлінні освітнім простором міста як синергоорієнтованим системою. Оптимальне управління освітньою системою міста розглядається як спроба знаходження зв'язків між стратегією цілей та моделюванням тактики їх досягнень. Застосування синергетичної взаємодії до реалізації освітнього процесу на міському рівні дає новий ефективний вид управління, сутність якого полягає в досягненні стратегічних завдань через відповідні цільові програми розвитку та відновлення, методичні проєкти.

Перспективність інноваційної розробки полягає в оптимізації керівництва функціонуванням розвивального освітнього простору міста через синергоорієнтований управлінський сервіс, що сприятиме втіленню в практику ефективних технологій педагогічної й управлінської діяльності, спрямованих на подолання викликів тимчасової окупації та післявоєнного часу в контексті європейських інтеграційних перспектив.

Теоретичною та нормативною базою досвіду є Конституція України [9], закони України «Про освіту» [7], «Про повну загальну середню освіту» [8], Концепція «Нова українська школа» [10] та інші нормативно-правові акти; напрацювання Шведсько-українського проєкту «Підтримка децентралізації в Україні» [13, 14, 17]; моделі дистанційного навчання (В. Биков [2], Г. Шиліна [20], де дистанційна освіта розглядається як «...різновид освітньої системи, в якій переважно використовуються дистанційні технології навчання та організації освітнього процесу» [3, с. 98]; концепції освітніх систем для стійкого розвитку (І. Сущенко [18], І. Тараненко [19]); компоненти організаційної структури контролю й управління освітнім процесом (В. Григораш [4]); інноваційні моделі керівництва школою (М. Жабінцева [6]), основи синергетичного підходу в освіті (Е. Лузік, Н. Ладогубець, Г. Селезень [11]), проєктного методичного менеджменту освітніх інновацій (О. Мариновська [12]), теорія адаптивного управління в освіті (Г. Гребенюк [1]).

Новизна досвіду полягає в розробці, апробації та впровадженні інноваційної моделі концептуальної регенерації освітньої системи м. Мелітополя через реалізацію концептів синергоорієнтованого управлінського сервісу в умовах війни. Термін «регенерація» в освіті використовується авторами досвіду як відновлення цінних вихідних властивостей освітньої системи, що зазнали втрат внаслідок тимчасової окупації регіону. Представлена інноваційна розробка є внеском у простір освітянських практик вирішення викликів воєнного часу та тимчасової окупації, розкриває інноваційний досвід діяльності управління освіти та підпорядкованих йому закладів освіти щодо забезпечення здобуття дітьми громади м. Мелітополя якісної освіти за українськими державними стандартами незалежно

від їхнього місцеперебування, зумовленого збройною агресією РФ проти України та тимчасовою окупацією регіону.

Провідна педагогічна ідея інноваційної розробки полягає в застосуванні синергетичного підходу до об'єднання зусиль всіх учасників освітнього процесу міста в продуктивну рефлексивну синерговзаємодію в системній роботі міської влади, управління освіти, співпраці між закладами освіти в умовах воєнного стану, діяльнісного підходу до вирішення освітніх проблем та комунікації з вищими рівнями влади заради відновлення розвивального інноваційного освітнього простору міста та реалізації конституційного права кожної дитини на освіту.

За інноваційним потенціалом досвід є комбінаторним.

Інформаційно-педагогічна модель інноваційної розробки

Авторським колективом визначено, що для поетапної реалізації моделі концептуальної регенерації освітньої системи м. Мелітополя як ресурсної основи розвивального інноваційного освітнього простору міста доцільним є застосування синергетичного підходу в процесі управлінської діяльності, прийняття спільних рішень, командна, групова форми роботи в поєднанні з демократичним стилем управління.

У центрі розробленої моделі перебуває візія освітньої системи м. Мелітополя як унікального простору із синтезом онлайн та офлайн освітніх можливостей за українськими державними стандартами для розвитку особистості та сприяння пошуку свого покликання в умовах активної синергійної взаємодії всіх учасників освітнього процесу в закладі (учнів, батьків, педагогів) та громади.

Синергія (грец. *συνεργία* – (грец. *σύν*) разом; (грец. *ἔργον*) той, що діє, дія) – це сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії двох або більше факторів їхня дія суттєво переважає ефект кожного окремого компонента у вигляді простої їхньої суми [11]. Основні принципи синергії в управлінні системою освіти м. Мелітополя реалізуються через особистісний розвиток суб'єкту освітнього процесу та створення умов для підвищення його впевненості та відповідальності за результати діяльності, задоволення від групової й індивідуальної роботи та її результатів, психологічного комфорту. За таких умов, головне завдання органу

управління системою освіти – сприяти розвитку учасників освітнього процесу, мотивувати й скеровувати їхні зусилля на досягнення спільної мети діяльності в сфері освіти.

Особливостями моделі концептуальної регенерації освітньої системи м. Мелітополя на засадах синерговзаємодії є:

- об'єднання різних функцій соціального управління (інформаційної, пізнавальної, прогностичної, стратегічної та інших) у систему менеджменту (процес планування, організації, приведення в дію та контроль організації з метою досягнення координації людських, фінансових, природних і технологічних ресурсів, необхідних для ефективного виконання завдань);
- постановка комплексу взаємозалежних структурованих цілей із чітко визначеними очікуваними результатами, що орієнтують управлінську систему й спільну діяльність педагогів на відновлення освітнього простору та успішну самореалізацію в ньому;
- досягнення нададитивного ефекту, що є одним з найважливіших показників ефективності освітньої спільноти й характеризується здатністю колективу як цілого досягати набагато більших здобутків у роботі, ніж це може зробити така ж за чисельністю спільнота людей, які працюють незалежно один від одного та не об'єднані системою визначених відносин.

Стратегічною метою інноваційної розробки є спрямування управлінської діяльності на регенерацію освітньої системи м. Мелітополя, необхідність якої зумовлена тимчасовою окупацією регіону внаслідок збройної агресії, на продуктивну рефлексивну синерговзаємодію суб'єктів інноваційного освітнього простору заради реалізації конституційного права кожної дитини на освіту.

Розроблена управлінням освіти Мелітопольської міської ради Запорізької області модель концептуальної регенерації освітньої системи м. Мелітополя покликана розв'язати такі **основні завдання**:

1. Створення оптимальних умов для максимального залучення дітей громади м. Мелітополя до здобуття освіти за українськими державними стандартами із забезпеченням охорони їхнього життя, здоров'я і прав, зокрема і права на освіту.
2. Оптимальне залучення потенціалу кадрового педагогічного ресурсу освітньої системи міста до пошуку новаційних розв'язання проблем, виявлених аналізом стану системи.
3. Розбудова загальноміської дистанційної освітньої платформи та оновлення хмарних середовищ закладів освіти.
4. Забезпечення варіативності доступу дітей до освітнього контенту в асинхронному та синхронному варіантах.
5. Максимальна інтеграція змісту освіти, аналіз та урахування освітніх втрат під час планування освітнього процесу.
6. Орієнтація освітньої системи на особистість, її неповторну індивідуальність і базові потреби, серед яких основне місце посідає потреба в безперервному самовдосконаленні та самореалізації, із можливістю побудови індивідуальної освітньої траєкторії.
7. Розвиток дистанційної та змішаної освіти, продовження цифрової трансформації освіти.
8. Розширення зв'язків із соціальним оточенням, громадськістю.
9. Консолідація громади заради збереження системи освіти за українськими державними стандартами.
10. Психологічна та інформаційна підтримка учасників освітнього процесу.
11. Забезпечення захищеності педагогічних працівників, здобувачів освіти, їх батьків в умовах тимчасової окупації міста.
12. Забезпечення готовності системи до швидкого переформатування діяльності одразу після деокупації регіону.

Тривалість роботи над інноваційною розробкою.

Представлена модель концептуальної регенерації освітньої системи м. Мелітополя реалізується у два етапи:

I – формувальний етап – забезпечення освітнього процесу за українськими державними стандартами із використанням технологій дистанційного навчання в умовах релокації закладів освіти до м. Запоріжжя через тимчасову окупацію м. Мелітополя (орієнтовно 2022/2023 навчальний рік).

II – практично-діяльнісний етап – відновлення освітнього процесу за українськими державними стандартами на базі закладів освіти після деокупації м. Мелітополя (орієнтовно 2023 рік).

Виконання завдань інноваційної розробки передбачається шляхом здійснення системної трансформації сфери для забезпечення якісної освіти за українськими державними стандартами, яка відбуватиметься за такими пріоритетними фокусами уваги: Безпека, Актуалізація, Взаємодія, Освіта онлайн, Впровадження, Новації, Аналітика (БАВОВНА).

Технологія реалізації представленої моделі концептуальної регенерації освітньої системи м. Мелітополя як ресурсної основи інноваційного освітнього простору міста представлена п'ятьма концептами, які визначають мету, завдання, технологію, заходи та методи реалізації кожного з них, проєктують очікувані результати від упровадження. Розроблена модель передбачає й механізми вдосконалення, адаптовані до умов реформування освітньої галузі, сьогочасних соціально-економічних і безпекових завдань, синергетичну управлінську взаємодію.

Під синергетичною взаємодією управління освіти Мелітопольської міської ради Запорізької області декларує демократичний стиль керівництва, продуктивне міжгалузеве та міжшкільне співробітництво за активної підтримки міської влади, колективне прийняття рішень, діяльнісний підхід до вирішення освітніх проблем у комунікації з вищими рівнями влади, самоорганізацію та самодисципліну, співдружність (синергія – співробітництво суб'єктів).

Найголовнішим джерелом змін задля реалізації ідей Концепції «Нова українська школа» в освітній системі м. Мелітополя [10] є розвиток активності всіх учасників освітнього процесу, оскільки:

- діяльність учасника освітнього процесу, особливо в умовах окупації та воєнного стану, – це не лише пізнання, а й діалектика взаємодії з іншими

суб'єктами освітнього процесу, які відрізняються за своїми індивідуальними властивостями та соціальними характеристиками;

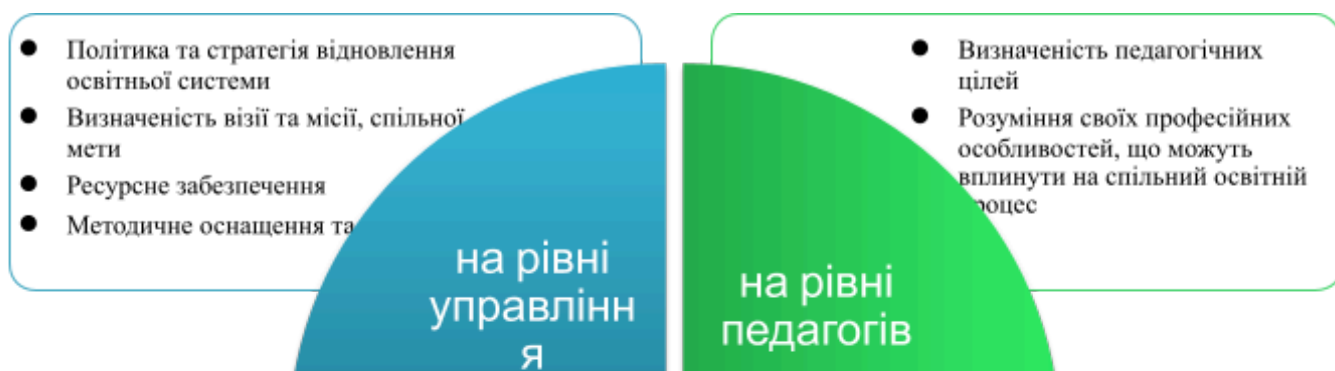
- діалектика діяльності учасника освітнього процесу ґрунтується не лише на знанні етапів становлення суб'єктності, а задає суб'єктний вектор для творення нових реалій в освітній діяльності та способах взаємодії всіх в освітній системі міста;
- розвиток суб'єктності учасника освітнього процесу визначає головну домінанту змін НУШ: особистість – вибір – свобода.

Цю концептуальну тріаду розглядається авторами інноваційної розробки як маркер суб'єктності, що набуває особливої ваги й значимості в умовах тимчасової окупації внаслідок збройної агресії РФ проти України та в контексті майбутніх європейських інтеграційних перспектив у післявоєнний час. Ситуація вибору в освітньому процесі створює умови для усвідомлення учасниками освітнього процесу особистісної ідентичності та колективної Я-позиції громади як спільноти, яку управління освіти Мелітопольської міської ради Запорізької області декларує, як:

- індивідуальність – свідоме відчуття власної унікальності та власного окремого існування;
- тотожність і цілісність – відчуття внутрішньої тотожності, безперервності між тим, якою особистість була в минулому й має стати в майбутньому;
- єдність і синтез – відчуття внутрішньої гармонії та єдності («це мій освітній фронт»);
- соціальна солідарність – відчуття внутрішньої солідарності з ідеалами суспільства й соціальної підгрупи (громадою міста), відчуття того, що власна ідентичність має сенс для діяльності та активності та що вона відповідає очікуванням і сприйняттю освітньої системи міста.

Таблиця 1

Умови організації синергетичних процесів в освітній системі міста



Політика синергетичного підходу під час реалізації моделі концептуальної регенерації освітньої системи м. Мелітополя матиме найбільший потенціал досягнення синергії за умови активної взаємодії всіх учасників освітнього процесу в закладі – учнів, батьків, педагогів.

Розроблена модель ґрунтується на SWOT-аналізі освітньої ситуації в регіоні, аналізі законодавчих актів, програм і планів щодо регіонального і місцевого розвитку освіти та визначає концептуально головну мету і завдання розвитку освіти на період тимчасової окупації та прогнозованої регенерації освітньої системи міста після деокупації регіону (орієнтовно 2022–2023 роки), конкретизує шляхи, механізми, терміни та перелік основних заходів з реалізації стратегічних завдань, їх виконавців.

Модель концептуальної регенерації освітньої системи м. Мелітополя має відкритий характер і може доповнюватися (змінюватися) в установленому чинним законодавством порядку в разі, коли в період її виконання відбуватимуться зміни в законодавстві України про освіту, державній освітній політиці, в реальній соціально-економічній ситуації в місті та регіоні, що вимагатимуть відповідного безпосереднього реагування системи освіти міста. Модель передбачає взаємодію з діючими регіональними програмами з питань освіти, дитинства, молоді, культури та спорту.

Представлена інноваційна розробка ураховує сьогочасні соціально-економічні й безпекові умови та завдання і побудована за такими змістовими концептами регенерації освітньої системи та управлінського забезпечення реалізації моделі:

- «Відновлення освітнього процесу»;
- «Модернізація нормативно-правового забезпечення»;
- «Реновація співпраці»;
- «Реінтеграція»;
- «Реконструкція матеріально-технічного забезпечення».

Кожний концепт моделі концептуальної регенерації освітньої системи м. Мелітополя має свої цілі, покликаний виконати своє завдання, здійснити свою функцію, але всі вони зв'язані між собою та окремо із кожним із п'яти концептів, які визначають технологію реалізації і направлені на розвиток продуктивної рефлексивної синерговзаємодії суб'єктів інноваційного освітнього простору заради реалізації конституційного права кожної дитини на освіту незалежно від їхнього місцеперебування, зумовленого збройною агресією РФ проти України та тимчасовою окупацією регіону.

1. Концепт «Відновлення освітнього процесу».

Мета – формування передумов для забезпечення доступу до якісної освіти дітей, які перебувають за кордоном, дітей з родин внутрішньо переміщених осіб та тих, хто перебуває на тимчасово окупованих територіях шляхом створення онлайн-рішень.

Завдання:

- Забезпечення рівних можливостей в реалізації освітніх прав дітьми та молоддю, які проживають на тимчасово окупованих територіях України.
- Удосконалення системи дистанційної, сімейної та екстернатної форм навчання, у тому числі розроблення відповідних онлайн програм навчання.
- Можливість побудови індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти за допомогою дистанційного навчання; використання цифрових технологій в освіті, зокрема розроблення загальноміського веб-ресурсу з навчальних предметів, що необхідні для забезпечення навчання з використанням дистанційних технологій.

- Реальна індивідуальна траєкторія для кожного учня від найкращих вчителів міста в режимі 24/7 через міський сайт «Освіта. Онлайн».
- Цілеспрямоване, систематичне й послідовне впровадження в практику діяльності закладів освіти міста хмарних сервісів для впровадження оригінальних, новаторських способів, прийомів педагогічних дій під час освітнього процесу в умовах тимчасової окупації.

Реалізується через такі напрями діяльності, як:

- 1.1. Загальні заходи з відновлення освітнього процесу
- 1.2. Розбудова міської платформи для організації освіти з використанням технологій дистанційного навчання «Освіта. Онлайн».
- 1.3. Діяльність міської робочої групи «Спектр».
- 1.4. Розгорнення / оновлення та систематизація хмарних середовищ закладів освіти.
- 1.5. Психолого-педагогічна підтримка учасників освітнього процесу.

2. Концепт «Модернізація нормативно-правового забезпечення».

Мета – приведення нормативно-правової бази діяльності закладів освіти м. Мелітополя у відповідність чинному законодавству у зв'язку із тимчасовою окупацією регіону.

Завдання:

- Забезпечення релокації закладів освіти м. Мелітополя Запорізької області на час тимчасової окупації до м. Запоріжжя з метою реалізації освітніх прав дітьми та молоддю, які вимушено переміщені або перебувають на тимчасово окупованій території України.
- Приведення типів освітніх закладів у відповідність до рівня освіти закладу згідно з Законом України «Про освіту».
- Перереєстрація установчих документів закладів загальної середньої освіти, підпорядкованих управлінню освіти Мелітопольської міської ради Запорізької області (далі - управління освіти), у зв'язку із тимчасовою окупацією регіону.

Реалізується через такі напрями діяльності, як:

- 2.1. Перереєстрація управління освіти на підконтрольній Україні території.
- 2.2. Приведення у відповідність до чинного законодавства установчих документів закладу освіти.
- 2.3. Оновлення нормативно-правової бази діяльності закладів освіти м. Мелітополя та діловодства в них відповідно до чинного законодавства.

3. Концепт «Реновація співпраці».

Мета – відтворення комфортної системи комунікації та партнерської взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу з урахуванням безпекової ситуації, спричиненої військовою агресією РФ та тимчасовою окупацією регіону; побудова через тісну співпрацю з усіма державними освітніми інстанціями та установами міської ціннісно орієнтованої та якісної системи освіти з використанням дистанційних технологій з урахуванням інтересів та потреб дітей з тимчасово окупованих територій.

Завдання:

- Забезпечення рівних можливостей в реалізації освітніх прав дітьми та молоддю, які проживають на тимчасово окупованих територіях України.
- Системне висвітлення ризиків освітніх втрат на тимчасово окупованих територіях, надання рекомендацій для безпечного продовження здобуття освіти за українськими державними стандартами.
- Привернення уваги державних діячів, освітян, громадськості, батьків, учнів до важливості відверто визнавати проблеми освіти на тимчасово окупованих територіях та надання імпульсу для якісних перетворень.
- Демонстрація в Україні та в усьому світі незламності українського духу мелітопольської освіти, розповідь про відкритість та співдію в громаді, відзначення успішних прикладів згуртованості та тісної співпраці між освітянами та органами місцевого самоврядування.

Реалізується через такі напрями діяльності, як:

- 3.1. Відновлення системи комунікації між учасниками освітнього процесу.
- 3.2. Відновлення кадрового ресурсу освітньої системи.
- 3.3. Контакти державними інституціями та освітніми установами.

3.4. Поширення досвіду серед освітян із тимчасово окупованих територій

3.5. Інформаційна робота як спосіб відновлення втрачених зв'язків між учасниками освітнього процесу.

4. «Концепт «Реінтеграція».

Мета – забезпечення реінтеграції дітей і молоді з тимчасово окупованих територій України до українського конституційного, культурного, інформаційного, освітнього простору та створення передумов для відновлення територіальної цілісності та суверенітету України, відновлення єдності інтеркультурної громади міста.

Завдання:

– Упровадження ефективних механізмів реінтеграції учасників освітнього процесу з тимчасово окупованих територій, внутрішньо переміщених осіб та вимушено переміщених осіб за кордон, їх адаптація в українському суспільному просторі.

– Запровадження ефективних соціально-гуманітарних механізмів інтеграції дітей та молоді з тимчасово окупованої території через освітні та рекреаційні програми.

– Інформування громадськості про проблеми та шляхи розв'язання проблем освіти Мелітополя під час тимчасової окупації.

– Розкриття можливостей, які надає навчання учнів за українськими програмами в умовах тимчасової окупації.

– Демонстрація дієвості запуску віртуальної освіти мелітопольських закладів загальної середньої освіти та функціонування хмаро-орієнтованих середовищ.

– Привернення уваги засобів масової інформації до незламності педагогів міста Мелітополя, які працюють за українськими освітніми програмами.

– Підтримка всіх учасників освітнього процесу на шляху до деокупації міста Мелітополя.

Реалізується через такі напрями діяльності, як:

4.1. Проект «РазоМІт».

4.2. Флешмоб #Разом_легше_mlt.

4.3. Інформування громадськості про розв'язання проблем освіти Мелітополя під час тимчасової окупації через створення відеороликів.

5. Концепт «Реконструкція матеріально-технічного забезпечення».

Мета – забезпечення комплексного оновлення матеріально-технічної бази закладів освіти на предмет відповідності нормам безпеки, доступності, енергоефективності, автономності та якості освітнього процесу в умовах воєнного стану та відновлення після деокупації регіону.

Завдання:

– Забезпечення рівних можливостей в реалізації освітніх прав дітьми та молоддю м. Мелітополя в умовах воєнного стану та відновлення після деокупації регіону.

– Формування конкретного алгоритму дій щодо відновлення та зміцнення матеріально-технічної бази закладів освіти після деокупації.

– Забезпечення відповідності матеріально-технічної бази закладів освіти діючим нормам пожежної та техногенної безпеки, а також архітектурної доступності відповідно до діючих норм безпеки в деокупованому регіоні.

Реалізується через такі напрями діяльності, як:

5.1. Відновлення інфраструктури закладів освіти.

5.2. Забезпечення учасників освітнього процесу технічними засобами.

Результати, отримані в процесі діяльності:

Управління освіти Мелітопольської міської ради Запорізької області спільно з Мелітопольською міською радою Запорізької області та колективами закладів освіти у надскладних умовах воєнного стану змогли стати рушійною силою протидії окупації освіти.

Спільними зусиллями досягнуті такі результати синергетичної взаємодії всіх учасників освітньої системи м. Мелітополя:

– прийнято Програму концептуальної регенерації освітньої системи м. Мелітополя «СинергоДія» на 2022-2023 роки (додаток 1);

- розроблено й упроваджено в практику дорожню карту з питань організації роботи закладів освіти під час окупації (додаток 2);
- згуртовано представників влади, педагогічні колективи та батьківську громаду;
- завершено 2021/2022 навчальний рік та видано документи про освіту всім здобувачам освіти;
- здійснено перереєстрацію ЗЗСО та управління освіти на підконтрольній території України;
- освітній процес 2022/2023 навчальний рік організовано з використанням дистанційних технологій у 100% ЗЗСО;
- збережено учнівський та педагогічний контингент;
- залучено до здобуття освіти за українськими державними стандартами не менш ніж 90% учнів під час тимчасової окупації регіону;
- розроблено загальноміську дистанційну платформу для онлайн-навчання «Освіта. Онлайн» (додаток 3);
- розгорнуті або оновлені захищені хмарні середовища в 100% закладів освіти для реалізації освітнього процесу із використанням технологій дистанційного навчання;
- розроблено повні дистанційні курси з основних предметів інваріантного складника освітньої програми для учнів 1–11 класів;
- розбудовано Освітній хаб м. Мелітополя в м. Запоріжжі;
- організовано інформаційно-психологічну підтримку громади 24/7 через міський телеграм-канал «Освіта MLT» (додаток 4);
- реалізовано онлайн-флешмоб #Разом_легше_mlt на підтримку освітян Мелітопольщини (додаток 5);
- створено відеоролик «3D-вимір стійкості освіти міста Мелітополя» (додаток 6), анімаційні ролики «Освітнянська бавовна Мелітополя» (додаток 7), «РазоMLT» (додаток 8);
- налагоджено співпрацю з Управлінням Державної служби якості освіти в Запорізькій області та КЗ «Запорізький обласний інститут післядипломної

педагогічної освіти» Запорізької обласної ради щодо поширення досвіду освітян Мелітополя з питань особливостей організаційно-управлінської діяльності закладів загальної середньої освіти в умовах воєнного часу (додаток 9);

- представлено досвід синерговзаємодії в освітній системі м. Мелітополя в конкурсі кращих історій незламності та співдії в громадах під час війни, оголошеному Асоціацією міст України за напрямком «Згуртованість (об'єднання зусиль з бізнесом та громадськістю у вирішенні викликів воєнного стану у наданні основних послуг населенню, а також у сфері освіти, охорони здоров'я та зайнятості)» (додаток 10);
- профінансовано 100% заробітної плати педагогічних працівників;
- розгорнена комфортна та синергоорієнтована система комунікації всіх учасників освітнього процесу в місті;
- сформовані у 100 % закладів освіти відкриті та загальнодоступні ресурси з інформацією про свою діяльність (відсоток від загальної кількості закладів освіти);
- здійснено перехід закладів освіти на електронний документообіг.

Висновки:

1. Згуртованість, об'єднання зусиль у синергетичній взаємодії освітян та міської громади у вирішенні викликів воєнного стану щодо надання основних послуг населенню в освітній сфері дозволяють створити умови для безпечного здобуття освіти за українськими державними стандартами в умовах тимчасової окупації регіону та спланувати раціональну й швидку регенерацію освітньої системи міста в контексті інтеграції в європейський освітній простір після очікуваної деокупації.

2. Функціонування, забезпечення якості освітніх та управлінських процесів у закладах, що релоковані із тимчасово окупованих територій, можливе і є необхідним для підтримки населення.

3. Продовження здобуття освіти за українськими державними стандартами дітьми та молоддю з тимчасово окупованих територій є передумовою успішної

інтеграції української освітньої системи в європейський простір у післявоєнний період.

Рекомендації щодо впровадження досвіду в масову педагогічну практику.

Модель регенерації освітньої системи в умовах тимчасової окупації, методичні розробки та локальні програмні документи управління освіти Мелітопольської міської ради Запорізької області можна використовувати в практиці організації освітнього процесу іншими громадами, що перебувають або перебували та зазнали значних ушкоджень під окупацією. Спираючись на досвід упровадження синергоорієнтованої взаємодії як ресурсної основи інноваційного освітнього простору міста в контексті викликів воєнного часу, можна виділити умови, що сприятимуть переведенню освітньої системи в режим розвитку та оновлення:

- наявність концепції, програм розвитку, регенерації, модернізації освіти й системи взаємодії всіх учасників освітнього процесу;
- прийняття єдиної місії освіти всіма суб'єктами освітнього простору;
- наявність системи ефективної інформаційної підтримки громади;
- автономія закладів освіти для реалізації інноваційних рішень з метою розв'язання освітніх проблем, викликаних тимчасовою окупацією регіону;
- набір альтернативних освітніх послуг відповідно до потреб учасників педагогічного процесу.

Упровадження досвіду педагогами інших освітніх просторів можливе за умов повної консолідації зусиль усіх учасників освітньої системи (місцевої влади, органів управління освітою, закладів освіти, батьківської громадськості, здобувачів освіти) на шляху реалізації конституційного права кожної дитини на українську освіту – за державними стандартами та проєвропейськими векторами розвитку.

Матеріали досвіду зберігаються в управлінні освіти Мелітопольської міської ради Запорізької області.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адаптивне управління в освіті / за заг. ред. Г. Гребенюка. – Харків : Стиль Іздат, 2007.

2. Биков В. Дистанційне навчання в країнах Європи та США і перспективи для України // Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу: інноваційні засоби технології : [монографія] / [В. Ю. Биков, О. О. Гриценчук, Ю. О. Жук та ін.] / Академія педагогічних наук України, Інститут засобів навчання. – К. : Атіка, 2005. – С. 77 – 140.
3. Биков В. Моделі організаційних систем відкритої освіти : [монографія] / В. Ю. Биков. – К. : Атіка, 2008. – 684 с. 19.
4. Григораш В.В. Освітній маркетинг – нова функція управління навчальним закладом: менеджмент / В.В. Григораш // Управління школою. – 2014. – № 7–8. – С. 2 – 26.
5. Деокупація: алгоритми першочергових дій органів місцевого самоврядування та освітян. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/deokupaciya-algoritmi-pershochergovih-dij-organiv-miscevogo-samovryaduvannya-ta-osvityan>
6. Жабінцева М. Сучасний погляд на інноваційну модель керівництва школою / Марина Жабінцева // Директор школи. – 2014. – №2. – С. 27 – 31.
7. Закон України «Про освіту». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19?find=1&text=%D1%94%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9#Text>
8. Закон України «Про повну загальну середню освіту». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
9. Конституція України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
10. Концепція «Нова українська школа».
11. Лузік Е. В., Ладогубець Н. В., Селезень Г. В. Синергія ролей суб'єктів освітнього процесу закладів вищої освіти в системі дистанційної освіти / Е. Лузік, Н. Ладогубець, Г. Селезень // Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія: зб. наук. пр. – К. : НАУ, 2021. – Вип. 1(18). – С. 89 – 100.

12. Мариновська О.Я. Проектний методичний менеджмент освітніх інновацій: система проектно-впроваджувальної діяльності / О.Я. Мариновська // Завучу. Усе для роботи. – 2016. – № 23 – 24. – С. 2 – 7.
13. Методичні рекомендації «Автономія як шлях до ефективного менеджменту школи». / Сеїтосманов А., Фасоля О., Мархлевські В. – К., 2016 (ред. 2021). – 23 с.
14. Нова школа в нових громадах: посібник з ефективного управління освітою в об'єднаних територіальних громадах. / Сеїтосманов А., Фасоля О., Мархлевські В. – К., 2017. – 128 с.
15. Овчарук О. Ключові компетентності : європейське бачення / О. Овчарук // Управління освітою. – 2003. – Серпень. – Спеціальний випуск. – С. 6–9.
16. Проект Плану відновлення України: Матеріали робочої групи «Освіта і наука». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proyekt-planu-vidnovlennya-ukrayini-v-chastini-osviti-i-nauki>
17. Стратегія розвитку освіти в громаді: практичний порадник / Войцех Мархлевські, Олег Пропак. – К., 2018. – 56 с.
18. Сущенко І. Освіта для стійкого розвитку в дії / Ігор Сущенко // Надихаємо на дію. Інформаційний бюлетень. – 2009. – № 4 (2). – С. 1 – 7.
19. Тараненко І. Г. Розвиток життєвої компетентності та соціальної інтеграції : досвід європейських країн / І. Тараненко // Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство : наук.-метод. Збірник. – К. : Контекст, 2000. – С. 37 – 40.
20. Шиліна Г. Методика дистанційного навчання української мови учнів основної школи. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cutt.ly/72QcgtE>

ДОДАТКИ

Додаток 1

**Програма концептуальної регенерації освітньої системи м. Мелітополя
«СинергоДія» на 2022-2023 роки**

<https://cutt.ly/94XTSTj>



Додаток 2

Дорожня карта з питань організації роботи закладів освіти під час окупації

<https://cutt.ly/n4SneyH>



Додаток 3

**Міська платформа для організації освіти
з використанням технологій дистанційного навчання «Освіта. Онлайн»**

<https://do.mlt.gov.ua/>



Додаток 4

Міський телеграм-каналі «Освіта MLT»

https://t.me/osvita_mlt



Додаток 5

Організація онлайн-флешмобу #Разом_легше_mlt

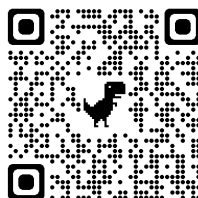
<https://padlet.com/ohabmlt/jvfsr8k6z08uc14j>



Додаток 6

Відеоролик «3D-вимір стійкості освіти міста Мелітополя»

<https://cutt.ly/I4SmtQC>



Додаток 7

Анімаційний ролик «Освітнянська бавовна Мелітополя»

<https://cutt.ly/64SmgJ4>



Додаток 8

Анімаційний ролик «РазоMLT»

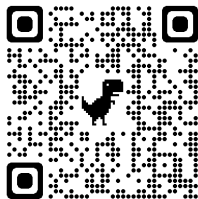
<https://cutt.ly/U4SmvXi>



Додаток 9

**Особливості організаційно-управлінської діяльності закладів загальної
середньої освіти в умовах воєнного часу**

<https://cutt.ly/24SmYLe>



Додаток 10

**Участь у конкурсі кращих історій незламності та співдії в громадах під час
війни, оголошеному Асоціацією міст України за напрямком «Згуртованість»**

<https://cutt.ly/N4Sm58i>



